

Стефанко Сергій Львович, *магістрант*
Горан Тетяна Анатоліївна, *к.і.н., старший викладач кафедри міжнародної економіки, маркетингу і менеджменту*

ЧИННИКИ ДЕТИНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

На сучасному етапі економічного розвитку України досить важливим і складним залишається питання державного регулювання у сфері детинізації економічних відносин. В умовах глобалізаційних процесів українська економіка, для того, щоб залишатися конкурентоспроможною, повинна вийти на якісно новий рівень розвитку, подолати глибоку кризу та знизити рівень тинізації економічних відносин. Серед позитивних факторів, які впливають на процеси детинізації економіки можна виділити зростання споживчих інтересів населення, що свідчить про його платоспроможність та готовність роботодавців легалізувати частину заробітної плати своїх працівників.

Варто погодитися з думкою Ведернікової С. В. про те, що тинізація економіки загрожує національній безпеці та побудові демократичного громадянського суспільства [1].

Серед основних чинників, які провокують тинізацію української економіки можна виділити такі: нерентабельність бізнесу через великі витрати, низькі прибутки та обтяжливі податки; негативні показники розвитку внутрішнього ринку; недосконалість системи забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної економіки на світовому ринку; бездіяльність держави у процесі забезпечення сприятливих умов ведення бізнесу.

Значною проблемою у процесі детинізації економічних відносин і надалі залишається недосконалість та постійна зміна законодавчого забезпечення підприємницької діяльності. Як наслідок, неможливість представників бізнесу адаптуватися до мінливості державної політики спонукає їх до пошуку та застосування способів тинізації своєї діяльності.

Негативним чинником і надалі залишається податкове навантаження, яке сприяє збільшенню частки нерентабельних підприємств, зниженню платоспроможності населення. Правова незахищеність платників податків, недосконалість податкового законодавства, яка дозволяє «недобросовісним» підприємцям ухилятися від сплати податків тільки посилюють кризові явища в українській економіці.

Окрему увагу потрібно звернути на функціонування національного ринку праці, який характеризується розбалансованістю, малоефективністю, незначними економічними стимулами праці, постійним зростанням безробіття, поширенням неофіційного працевлаштування. В сучасних реаліях ведення бізнесу підприємцю набагато вигідніше, з точки зору економічних вигад та витрат, платити зарплату нелегально працевлаштованим робітникам, ніж сплачувати податки до державного бюджету за кожного офіційного працівника.

Здавалося б, що загроза викриття і різного роду покарання, аж до кримінальної відповідальності, повинні стимулювати легальне ведення бізнесу. Проте на практиці все відбувається зовсім навпаки. Причини такого явища є декілька, а саме недосконалість законодавчо-нормативної бази та довільне трактування законів представниками влади.

Ще одним чинником тінізації економічних відносин є недосконалість монетарної політики держави, яка призводить до інфляційних процесів. Водночас спостерігаємо нераціональне використання бюджетних коштів, недовіру населення до влади, зростання рівня злочинності. Зазначимо, що тінізацію будь-яких відносин, в тому числі і економічних, спричиняє, значною мірою, втрата довіри з боку населення до державної політики.

Центральним органом виконавчої влади, який повинен протистояти тінізації економічних відносин є Державна служба фінансового моніторингу України (Держфінмоніторинг України), створена ще в січні 2002 р. У 2014 р. Кабінет Міністрів значно розширив функції Держфінмоніторингу України. Відповідно до статті 46 Закону України «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом та про фінансування тероризму» [3] Держфінмоніторинг України є уповноваженим органом фінансової розвідки.

З метою очищення влади від корупційних елементів заради побудови громадянського суспільства та розвитку ефективної, конкурентоздатної держави в квітні 2015 р. було створено Національне антикорупційне бюро України як новий орган у правоохоронній системі [5].

За попередніми розрахунками Мінекономрозвитку рівень тіньової економіки у 2018 році склав 30% від обсягу офіційного ВВП, що на 2 відсоткових пунктів менше за показник 2017 року і є найнижчим рівнем, починаючи з 2009 року [2]. У лютому 2020 року під час робочої зустрічі в Національному банку України було представлено попередні результати «Зниження рівня тіньової економіки України через використання електронних платежів», відповідно до яких четверту частину від офіційного ВВП України, або 846 млрд гривень, становлять тіньові операції [3]. Одним із дієвих методів боротьби з тіньовою економікою є впровадження та розвиток безготівкових розрахунків, які допоможуть забезпечити прозорість ведення бізнесу.

Таким чином, детінізація економічних відносин в Україні і надалі залишається актуальним питанням. Важливим в даному напрямку є консолідація всіх сил (бізнесу, Уряду, Національного банку) заради досягнення спільної мети. Зниження обсягів тіньової економіки сприятиме зростанню економіки нашої держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ведернікова С. В. Детінізація економіки як фактор економічної стабільності держави. *Економіка та держава*. 2015. № 11. С. 33–35
2. Загальні тенденції тіньової економіки в Україні у 2018 році: веб-сайт. URL://<https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=00ddf785-7f48-477a-a283->

1b59312caa10&title=RivenTinovoiEkonomikiVUkrainiU2018-RotsiNainizhchiiZ2009-Roku

3. Закон України «Про ратифікацію Конвенції Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом та про фінансування тероризму»: веб-сайт. URL: // <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2698-17>
4. Дослідження тіньової економіки в Україні: майже чверть ВВП – або 846 млрд гривень – перебуває в тіні: веб-сайт. URL: // <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk->
5. Національне антикорупційне бюро України. Історія становлення: веб-сайт. URL: // <https://nabu.gov.ua/istoriya-stanovlennya>

Манюх Володимир Степанович, магістрант,
Баран Ростислав Ярославович, к.е.н, доцент,
доцент кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту

ОСНОВНІ ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Сучасний стан розвитку підприємств малого та середнього бізнесу істотно пов'язаний з дією низки об'єктивних чинників. Існує низка ознак за якими виділяють підприємства малого та середнього бізнесу, які для різних країн є варіативними, однак, в Україні основними можна вважати показники наведені на рис.1.

Рис. 1. Ознаки підприємств малого та середнього бізнесу [2]

Основною функцією підприємств малого та середнього бізнесу є задоволення потреб населення в тих видах продукції або тих видах послуг, які не випускають (не виробляють) великі підприємства через недоцільність та / або невисоку прибутковість. Підприємства малого та середнього бізнесу виконують також і соціальну функцію, створюючи нові робочі місця.

Управління малим та середнім бізнесом характеризується відносною легкістю, відсутністю обов'язку в створенні складних, громіздких схем планування, контролю, координації роботи в компанії. Але одночасно сучасні малі підприємства в своєму виробництві використовують нову технологію, яка полягає не в електроніці, або генетиці, або нових матеріалах, а в підприємницькому управлінні.